

Stichting
Migratierecht
Nederland

Jaarverslag 2023

Inhoud

Inhoud	2
Voorwoord	4
1. Inleiding	5
2. Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken	6
3. Cursussen en bijeenkomsten	7
Het onderwijs.....	7
Congres Kinderrechten en migratie.....	7
Scholing voor advocaten.....	7
Cursussen.....	8
WRV-bijeenkomsten.....	10
Incompany cursussen en trainingen.....	10
Cijfers.....	11
Actualiteiten.....	11
4. Migratieweb	14
De databank.....	14
Ontwikkelingen en resultaten in 2023.....	14
Actualiteiten.....	14
5. Asiel- en Migrantenrecht	17
Het tijdschrift.....	17
Ontwikkelingen en resultaten in 2023.....	17
Nieuwe artikelenreeks.....	17
Feestelijke presentatie van het themanummer.....	18
Redactie.....	18
Actualiteiten.....	19
6. Jurisprudentie Vreemdelingenrecht	21
Het tijdschrift.....	21
Ontwikkelingen en resultaten in het afgelopen jaar.....	21
Migratie Annotatiewedstrijd 2023.....	22
Actualiteiten.....	22
7. Vragendienst	24
Dienstverlening.....	24
Ontwikkelingen en resultaten.....	24
Actualiteiten.....	24

8. Commissie Meijers.....	26
Actualiteiten.....	26
9. Organisatie.....	28
Bestuur	28
Werknemers.....	28
Team	29
Partners.....	29
Financiën	29

Voorwoord

Na een jaar voorzitterschap van het bestuur van de Stichting Migratierecht Nederland (SMN) is het jaarverslag altijd een goed moment om even terug te kijken op de voorgaande periode. Het afgelopen jaar is er veel werk verzet, zowel juridisch-inhoudelijk, als organisatorisch, als met het oog op de continuïteit van de Stichting. Ik ben daarbij getroffen door de grote inzet en betrokkenheid van zowel het bestuur als het team. Voor iedereen is duidelijk dat we worden geconfronteerd met een uitdaging, omdat door externe kostenstijgingen de uitgaven het afgelopen jaar groter dreigden te worden dan de inkomsten. Daarbij speelt tevens mee dat vanwege de beperkte financiële mogelijkheden van onze traditionele doelgroep, de marges om de inkomsten te verhogen beperkt zijn. Daarnaast zijn er IT-ontwikkelingen, waardoor juridische informatie soms ook op andere manieren beschikbaar is dan voorheen. Dit dwingt ons om creatief te zijn en nieuwe strategieën te ontwikkelen.

Naast onze dienstverlening aan (sociaal)advocatuur en wetenschap hebben we ons daarom het afgelopen jaar ook gericht op het bedienen van andere doelgroepen zoals de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V), sociaal raadslieden en het juridisch loket. Ook op organisatorisch vlak is ook nog vaker dan voorheen zoveel mogelijk de samenwerking met andere partijen, zoals universiteiten gezocht. Thans worden de mogelijkheden om deze platformfunctie nog verder uit te bouwen gezamenlijk door het bestuur en het team onderzocht. Vanzelfsprekend zonder daarbij de belangen van de traditionele doelgroep uit het oog te verliezen.

We zijn daarom thans als bestuur en team gericht in gesprek over de toekomst van SMN en de mogelijkheden om relevant te blijven in een steeds veranderende omgeving. Hiervoor wil ik vooral het team bedanken dat naast hun drukke werkzaamheden, voortdurend positief, inhoudelijk en constructief meedenkt over de vormgeving en inrichting van onze toekomstige dienstverlening. Ik heb er alle vertrouwen in dat dit tot mooie resultaten zal leiden.

Mocht het jaarverslag aanleiding geven tot vragen of opmerkingen, dan verneem ik die graag. Ik wens u veel leesplezier.

Aldo Kuijer

1. Inleiding

Ook in 2023 stond het onderwerp migratie weer in volop in de belangstelling van politiek, media en publieke opinie. Het kabinet viel op 7 juli 2023 over het onderwerp gezinsmigratie, waarna nieuwe verkiezingen werden uitgeschreven. De spreidingswet, op 28 maart 2023 ingediend en op 10 oktober 2023 aangenomen door de tweede kamer, was en is een 'hot topic'.

Ondertussen zijn zowel de Staatscommissie van Zwol : demografische ontwikkelingen 2050, als de Adviesraad Migratie bezig met onderzoek, verkenning en advies over de te kiezen richting in het migratiebeleid. De invloed die de overheid kan hebben op de instroom van asielzoekers en nareizende gezinsleden, is beperkt. Er zijn wel keuzes te maken over arbeidsmigratie, en internationale studenten. Dat zijn echter keuzes die eerder gaan over welke maatschappij en economie we willen zijn dan over puur en alleen migratie.

Bij Stichting Migratierecht Nederland volgen we deze ontwikkelingen nauwlettend en streven we ernaar om feitelijke informatie te verstrekken, ons neutraal en onafhankelijk op te stellen, en onze kernmissies te handhaven:

- Het beschikbaar stellen van jurisprudentie en andere juridische informatie inzake de rechtspositie van migranten aan rechtshulpverleners en andere belangstellenden.
- Het opleiden en bijscholen van advocaten en andere juristen die rechtshulp verlenen aan migranten

In ons jaarverslag besteden we naast informatie over hoe het de Stichting in het afgelopen jaar is vergaan ook altijd aandacht aan een aantal ontwikkelingen in het Vreemdelingenrecht. Dat doen we ook deze keer.

- Tijdelijke bescherming voor Oekraïense inheemsen
- Derdelanders zonder permanent verblijfsrecht in Oekraïne
- Schijnhuwelijken
- Opvang
- Positie van kinderen in het vreemdelingenrecht
- Afdelingsrechtspraak over het beleid met betrekking tot tegenwerping van een geldboete respectievelijk taakstraf bij naturalisatieverzoeken
- Gezinshereniging
- Bewaring
- Terugkeer

2. Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken

De Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken ([WRV](#)) bevordert de uitwisseling van kennis en informatie tussen advocaten, wetenschappers en andere deskundigen op het terrein van het vreemdelingenrecht. Stichting Migratierecht Nederland (SMN) voert het secretariaat van de WRV. In 2022 waren 426 advocaten, rechtshulpverleners, onderzoekers en andere deskundigen lid. Dat is een kleine vermeerdering ten opzichte van 2021, toen waren 418 mensen lid. We hopen dat dit een trendbreuk is van de neergaande lijn.

Het lidmaatschap geeft toegang tot onze online kennisdatabank [Migratieweb](#) en de [Vragendienst](#).

Tevens ontvangen leden de tijdschriften [Jurisprudentie Vreemdelingenrecht](#) en [Asiel- & Migrantenrecht](#).

Leden kunnen tegen gereduceerd tarief deelnemen aan [bijeenkomsten en cursussen](#). Het volgen van de ontwikkelingen in het vreemdelingenrecht door lidmaatschap van de WRV is een deskundigheidseis die de Raad voor Rechtsbijstand stelt aan de inschrijving voor de specialisaties vreemdelingenrecht, vreemdelingenpiket en vreemdelingenbewaring.

3. Cursussen en bijeenkomsten

Het onderwijs

Stichting Migratierecht Nederland (SMN) draagt in haar activiteiten specialistische kennis over aan advocaten en andere professionals in het vreemdelingenrecht. Dit gebeurt ook door middel van cursussen en andere kennisbijeenkomsten. Door de contacten met zowel praktijkjuristen als academici weet SMN de kennisbehoeften in de praktijk en de voortschrijdende inzichten uit de wetenschap bij elkaar te brengen. De programmering van de onderwijsactiviteiten wordt gevoed vanuit actuele ontwikkelingen, de casus die aan de [Vragendienst](#) worden voorgelegd en de discussies in (de redacties van) [Asiel- & Migrantenrecht](#) en [Jurisprudentie Vreemdelingenrecht](#). SMN is als opleidingsinstelling in het kader van de permanente opleiding (PO) onderhoud vakbekwaamheid, erkend door de Nederlandse Orde van Advocaten.

Congres Kinderrechten en migratie

2023 kende de start van een nieuwe traditie: SMN is van plan elk jaar in samenwerking met een universiteit een congres organiseren over het migratierecht, waarbij verschillende groepen professionals in het migratierecht discussiëren over migratierechtelijke thema's. Het eerste jaar heeft SMN dat samen met de Universiteit Leiden gedaan. Het onderwerp was 'Kinderrechten en migratie'. Het congres vond plaats op 26 januari bij de Universiteit Leiden.

Aan de orde kwam onder meer de rol en waarde van het Kinderrechtencomité van de VN, het belang van monitoring van kinderrechten voor de rechtspraak, en kinderrechten van migranten in de knel. Een panel bestaand uit de Kinderombudsman, een rechter, vertegenwoordigers van de UNHCR en Defence for Children, en de directeur van de IND ging de discussie met de deelnemers aan over knelpunten in het beleid en de rechtspraak, en mogelijke oplossingen. Ook werden in een achttal werkgroepen specifieke onderwerpen belicht, variërend van kindbescherming en verblijf, nationaliteitsrecht en de leeftijdschouw, tot ongedocumenteerde minderjarigen, amv's, en het arrest Chávez Vílchez en het belang van het kind.

Scholing voor advocaten

In 2023 heeft SMN cursussen georganiseerd voor advocaten en andere geïnteresseerde professionals in het migratierecht. Dit waren webinars en videocursussen on-demand met een duur van 2 tot 4 uur (2 tot 4 PO-punten). De webinars werden via Zoom aangeboden, opnames ervan werden na aanmelding via het YouTube kanaal van SMN beschikbaar gesteld. De opnames van de webinars stelden de deelnemers in staat om het onderwijs in gedeeltes te volgen wanneer het hun uitkwam. Aan het einde van elk cursusseizoen is een aantal webinars korte tijd als videocursus herhaald.

Vrijwel elke digitale cursus werd gegeven door een advocaat en een docent uit een andere juridische werkring, met name de rechtspraak en de wetenschap. Docenten kwamen

verder van de IND, Vluchtelingenwerk, het UWV, het ministerie van SZW en Pharos. Alle docenten hadden elk vanuit hun eigen beroepsperspectief inbreng, wat door de deelnemers gewaardeerd werd. De algemene waardering voor de webinars varieert van 7,5 tot 9. De gemiddelde waardering is 8,2.

De doelgroep voor de opleidingsactiviteiten van SMN bestaat primair uit advocaten die gespecialiseerd zijn in het migratierecht. Naast advocaten namen ook rechters en medewerkers uit de rechtspraak deel. Zo ook medewerkers van Vluchtelingenwerk en andere ngo's, het Juridisch Loket en de IND.

Cursussen

SMN biedt jaarlijks een aantal vaste actualiteitencursussen c.q. -webinars aan. In 2023 waren dat:

Actualiteiten gezinsmigratie: de Gezinsherenigingsrichtlijn, nareis en art 8 EVRM (3PO, voorjaar) door advocaat Corrien Ullersma en wetenschapper Mark Klaassen

Actualiteiten gezinsmigratie: het Chávez verblijfsrecht en de Unieburgerrichtlijn (3PO, voorjaar) door stafjurist bij de rechtbank Lisardo Fernandez Ferreiro en advocaat Jorg Werner,

Actualiteiten jurisprudentie Hof van Justitie EU (4PO, voor- en najaar) door wetenschapper Helen Oosterom-Staples en jurist en plaatsvervangend rechter Aniel Pahladsingh, en

Actualiteiten vreemdelingenbewaring (4PO, voor- en najaar), in het voorjaar door advocaat Mirjam van Riel en Aniel Pahladsingh (ministerie SZW). Deze laatste is in het voorjaar ingesprongen ter vervanging van rechter John Bouwman (rechtbank Overijssel) die in april overleed. Omdat Mirjam van Riel in het najaar stopte met de advocatuur, is een geheel nieuw docentenduo samengesteld om het webinar in het najaar te verzorgen: David Kuiper van de IND en advocaat Sjoerd Thelosen.

Naast deze vaste cursussen bestond het cursusaanbod in 2023 uit de volgende webinars:

De tijdelijke beschermingsrichtlijn (Oekraïners) (2 PO) door Karen Geertsema (Radboud Universiteit) en Angelina van Kampen (Vluchtelingenwerk Nederland). Een jaar na de activering van de Tijdelijke Beschermingsrichtlijn voor ontheemden uit Oekraïne werd in dit webinar de balans opgemaakt en besproken welke implicaties de juridische ontwikkelingen hebben voor derdelanders, gezinshereniging en rechtsbescherming.

Beoordeling geloofwaardigheid in asielzaken (4 PO) door Karen Geertsema (Radboud Universiteit), Igna Oomen (advocaat) en Tanja van Veldhuizen (rechtspycholoog, VU). Het bestuurlijk oordeel over de geloofwaardigheid van het asielrelaas speelt in vrijwel iedere asielprocedure een belangrijke rol. De docenten bespraken de theoretische en praktische aspecten van de geloofwaardigheidsbeoordeling en de knelpunten die daarbij spelen. Met bijzondere aandacht voor rechtspsychologische inzichten over het horen en beslissen in asielzaken.

Openbare orde en inreisverbod (4PO) door Aniel Pahladsingh (Ministerie SZW) en Marq Wijngaarden (advocaat). Na een bespreking van de beginselen van het inreisverbod en het openbare ordebeleid gingen de docenten in op de actuele nationale en Europese

jurisprudentie. Ook strafrechtelijke gevolgen van het inreisverbod en de toetsingswijze door de bestuursrechter kwamen aan de orde.

Hofjurisprudentie asiel: wat u niet leest in de samenvatting van een arrest (4PO) door wetenschapper Karen Geertsema en advocaat Marq Wijngaarden. Zij bespraken de asielrechtelijke jurisprudentie van het Hof van Justitie van de EU van het afgelopen jaar aan de hand van zaaksoverstijgende aspecten die niet te vinden zijn in de samenvatting van een uitspraak, maar wel van belang zijn voor de asielpraktijk. Met aandacht voor uitspraken over de Dublinverordening, opvolgende aanvragen, de samenwerkingsplicht de toelatingsgronden politieke overtuiging en gender, en openbare orde en intrekking.

De subsidiaire bescherming van artikel 15 c Kwalificatierichtlijn (2PO) door rechter Steffie van Lokven en Sadia Rafi (Vluchtelingenwerk). Deze digitale flitscursus was georganiseerd naar aanleiding van een arrest van het Hof van Justitie van de EU (van 19 november) naar aanleiding van prejudiciële vragen vanuit Nederland. Het Hof maakte daarin onder meer duidelijk dat een zogenoemde glijdende schaal moet worden toegepast bij de vraag of de mate van willekeurig geweld in land van herkomst zodanig hoog is dat alleen daarom al een verblijfsvergunning moet worden verleend.

De Dublinverordening: actuele ontwikkelingen en procederen in de praktijk (4PO) door rechter Steffie van Lokven en advocaat Wil Eikelboom. In dit webinar werd ingegaan op veel besproken rechtsvragen in de zittingszaal, relevante prejudiciële vragen die aanhangig zijn en actuele zaaksoverstijgende discussies over de uitgangspunten van de Dublinverordening.

Medische verblijfsgronden (4PO) door advocaat Marjon Peeters en Evert Bloemen, arts en deskundige gezondheid asielzoekers en vluchtelingen. De docenten zetten de medische en vreemdelingrechtelijke kaders uiteen die van belang zijn in verblijfsrechtelijke procedures op medische gronden. Aan de orde kwamen begrippen en de werkwijze van het BMA in het kader van artikel 64 Vw, en hoe BMA-adviezen te betwisten zijn. Naast belangrijke arresten zoals Paposhvili, Savran en X tegen Nederland werd ook de lijn van de ABRvS besproken

Arbeidsmigratie – met bijzondere aandacht voor de rol van het UWV (4PO) door advocaat Julien Luscuere en Liesbeth van Amersfoort (UWV). Het UWV treedt op als adviseur van de IND en geeft in die rol invulling aan begrippen als 'marktconform loon', 'voldoende inspanningen' om de arbeidsplaats door prioriteitgenietend aanbod op de arbeidsmarkt te laten vervullen, of 'specialistische' functie bij overplaatsing van een werknemer van een concern naar Nederland. De docenten gingen in op deze begrippen en andere thema's betreffende de Wet Arbeid Vreemdelingen. Bijzondere aandacht was er voor de uitspraak van 29 november waarin de ABRvS oordeelde dat de 24-wekeneis voor asielzoekers in strijd is met de Opvangrichtlijn.

Visum kort verblijf door advocaat Esther Schoneveld en Evelien Brouwer (Universiteit Utrecht). Centraal in dit webinar stond de Visumcode. De docenten bespraken soorten visa, de aanvraagprocedures, voorwaarden, weigeringsgronden en rechtsmiddelen, maar ook actuele ontwikkelingen in regelgeving en jurisprudentie.

Bovenstaand digitale cursussen waren live zodat er discussie mogelijk was en de deelnemers rechtstreeks vragen konden stellen. Daarnaast zijn er ook videocursussen geprogrammeerd:

Een nieuwe versie van de videocursus **Associatierecht EEG-Turkije** (3PO) is in augustus 2023 opgenomen. Wetenschapper Helen Oosterom Staples gaf hierin inzicht in het juridisch kader van het associatierecht.

In 2022 hebben advocaat Shanna Rebergen en rechter John Bouwman de videocursus **Vreemdelingenbewaring: het juridisch kader belicht** (4PO) opgenomen, waarin ze de basiskennis van het rechtsgebied opfristen. Na het overlijden van John Bouwman is in overleg met de nabestaanden besloten deze basiscursus te blijven aanbieden.

De drie basisvideocursussen on-demand die SMN enkele jaren geleden in samenwerking met Boom Juridisch Opleidingen heeft ontwikkeld, waren ook in 2023 weer te volgen: **Handvest van de EU (1PO) Vreemdelingenrecht voor strafrechtadvocaten (1PO)** en **Vreemdelingenrecht voor arbeidsrechtadvocaten (1PO)**. Waar in 2022 al updates van de eerste twee videocursussen opgenomen zijn, is in 2023 een nieuwe versie van de laatste opgenomen.

WRV-bijeenkomsten

In juni is een WRV-bijeenkomst gehouden in De Eenhoorn in Amersfoort. Het programma bestond uit een plenair deel en aansluitend twee rondes van vijf workshops. Dagvoorzitter was Henny van de Mortel, directeur van SMN.

In het plenaire deel hielden Annemarie Hanje, agent EU-Hof bij het ministerie van Buitenlandse zaken, en advocaat Jeremy Bierbach presentaties over de Europese ontwikkelingen in het migratierecht en de gevolgen voor de Nederlandse rechtspraak. De workshops hadden als onderwerp arbeidsmigratie en handhaving, de belangenafweging bij toetsing aan artikel 8 EVRM, de nieuwe wet vaststellingsprocedure staatloosheid, het afhankelijk verblijfsrecht, en openbare orde en terugkeerbesluiten.

De WRV-bijeenkomst in december, ook weer in Amersfoort, was plenair en geheel gewijd aan het onderwerp gezinsmigratie. De zes sprekers bespraken diverse aspecten van het onderwerp: de ontwikkeling van gezinsnormen binnen het migratierecht, de juridische invulling van het begrip gezin, de ruimte die artikel 8 EVRM biedt, en gezinsmigratie bij Unieburgers. Al lijkt het recht op gezinsmigratie soms een rommeltje, die georganiseerde chaos biedt wel kansen, zo bleek. Sprekers waren respectievelijk wetenschapper Saskia Bonjour, Johan ten Berg van de IND, advocaat Corrien Ullersma, wetenschapper Hanneke van Eijken, advocaat Jeremy Bierbach en wetenschapper Mark Klaassen. Dagvoorzitter was Aldo Kuijer, voorzitter van het bestuur van SMN.

Incompany cursussen en trainingen

SMN richt zich al jaren op bijscholing van de advocatuur. In 2023 heeft SMN echter ook incompany-cursussen en trainingen voor nieuwe doelgroepen opgezet.

Voor de Vraagbaak vreemdelingenrecht van het Juridisch Loket verzorgde SMN een vierdelige serie webinars over het vreemdelingenrecht met een focus op wat de medewerkers in de dagelijkse praktijk aan kennis nodig hebben. Vier teams van sociaal Raadlieden in Amsterdam en Tilburg volgden SMN-cursussen op maat over het

vreemdelingenrecht. Ook medewerkers en vrijwilligers van Bindkracht10, organisatie voor maatschappelijk werk in Nijmegen, hebben basiskennis van het vreemdelingenrecht opgedaan in een cursus die speciaal voor hen ontwikkeld is.

Daarnaast heeft SMN een trainingsprogramma voor regievoerders en beleidsadviseurs van DT&V opgezet. Het gaat om trainingen over het Nederlandse vreemdelingenrecht dat het kader vormt waarbinnen DT&V haar taken uitvoert, en over vreemdelingenbewaring waarbij wordt ingegaan op de juridische eisen waaraan DT&V zich in haar werkzaamheden dient te houden. In 2023 is de eerste training vier keer gegeven; de tweede, meer verdiepende training is twee keer gegeven.

Cijfers

SMN heeft in 2023 15 webinars, 2 videocursussen (en 3 videocursussen i.s.m. BOOM Juridisch), 1 congres, en 2 WRV-bijeenkomsten verzorgd voor advocaten en andere professionals werkzaam in het migratierecht. Daarnaast zijn 15 incompany-cursussen gegeven: 4 webinars voor het Juridisch Loket, 4 cursussen voor sociaal raadslieden, 1 cursus voor organisatie voor maatschappelijk werk, en 6 trainingen voor DT&V.

Het totaal aantal (niet-unieke) deelnemers aan de 15 webinars en videocursussen (opnames van webinars) was in 2023 470 (dus exclusief de beide WRV-bijeenkomsten, de videocursussen en het congres). Er waren gemiddeld ruim 31 deelnemers per webinar; de afzonderlijke webinars trokken tussen de 14 en 48 deelnemers. Opnames van 15 webinars zijn aan het einde van het seizoen als videocursus aangeboden. Naast de drie videocursussen die in 2022 en 2023 in samenwerking met Boom Juridisch geüpdatet zijn (geen cijfers beschikbaar) heeft SMN twee videocursussen (dus geen opnames van webinars) aangeboden: de videocursus *Associatierecht EEG-Turkije* uit 2019, geüpdatet in 2023 (16 deelnemers in 2023) en een videocursus *Vreemdelingenbewaring – het juridisch kader belicht*, opgenomen in 2022 (13 deelnemers in 2023). De bijeenkomsten van de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken telden in totaal 128 deelnemers: 64 in juni en 64 in december. 144 personen namen deel aan het congres Kinderrechten en migratierecht (inclusief genodigden en sprekers).

Het totaal aantal (niet-unieke) betalende deelnemers aan de cursussen en bijeenkomsten (buiten de maatwerk cursussen en de WRV bijeenkomsten) was in 2023 647

Actualiteiten

Tijdelijke bescherming voor Oekraïense ontheemden

Sinds 4 maart 2022 geldt voor Oekraïense ontheemden een maatregel van tijdelijke bescherming op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (2001/55/EG, in 2004/2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wet- en regelgeving). De bescherming geldt voor Oekraïners die na 23 februari 2022 hun land ontvlucht zijn, maar ook voor Oekraïners die vóór 27 november 2021 al langere tijd in Nederland waren, en derdelanders die een permanente verblijfsvergunning in Oekraïne hebben of (inter)nationale bescherming genieten. Ook familieleden van deze groepen vallen onder de richtlijn.

De Nederlandse overheid voert in 2022 een ruimhartig beleid ten aanzien van alle ontheemden uit Oekraïne, daarom worden derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne aanvankelijk ook onder de bescherming van de richtlijn gebracht.

De bescherming onder de richtlijn sluit aan bij het Nederlandse asielsysteem: Oekraïense ontheemden krijgen rechtmatig verblijf als asielzoeker. Anders dan in de asielprocedure dienen zij zich te registreren bij de Basisadministratie Personen van de gemeenten. Op 6 januari 2023 stonden hier 87.880 Oekraïense vluchtelingen geregistreerd; op 15 december 2023 waren dat er 105.240. Na inschrijving volgt een afspraak met de IND waarin zij formeel asiel aanvragen. Vervolgens beoordeelt de IND of zij daadwerkelijk onder de bescherming vallen. Als dit zo is, wordt de asielprocedure verder opgeschort, maar na afloop van de tijdelijke bescherming kan deze hervat worden. Wie toch niet onder de tijdelijke bescherming valt, moet de normale asielprocedure doorlopen. Ontheemden uit Oekraïne hebben recht op opvang, medische zorg, werk (vrijstelling tewerkstellingsvergunning) en onderwijs voor minderjarige kinderen.

In oktober 2023 heeft de Raad van de Europese Unie de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en daarmee de bescherming van Oekraïense ontheemden verlengd tot 4 maart 2025.

Derdelanders zonder permanent verblijfsrecht in Oekraïne

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne in februari 2022 zijn naast Oekraïense burgers ook zo'n vijfduizend derdelanders die in Oekraïne verbleven naar Nederland gekomen. Aanvankelijk bood Nederland ruimhartige bescherming aan derdelanders uit Oekraïne, ook aan hen die geen permanent verblijfsrecht hadden in Oekraïne. Zij werden onder de reikwijdte van de Richtlijn Tijdelijke bescherming (Tbr) gebracht, zelfs zonder te toetsen of duurzame terugkeer naar land van herkomst mogelijk was, wat volgens de richtlijn wel toegestaan was.

In EU-verband werd de tijdelijke bescherming van alle ontheemden na een jaar verlengd tot 4 maart 2024, maar in Nederland besloot de Staatssecretaris anders: vanaf 4 maart 2023 zouden de derdelanders niet meer onder de Richtlijn vallen, dit werd op de valreep uitgesteld tot 4 september. De IND wilde gebruik maken van het uitstel door voor de zomer een aantal kansrijke asielaanvragen en ca. 900 asielaanvragen van Oekraïense derdelanders uit veilige landen te behandelen.

De IND startte in maart 2023 een pilot met als inzet het verkrijgen van een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State over de rechtmatigheid van het beëindigen van de bescherming aan deze derdelanders uit Oekraïners, dus de groep zonder permanent verblijfsrecht in Oekraïne. Het was immers de vraag of de Nederlandse staatssecretaris bevoegd was over een dergelijke categoriale beëindiging te beslissen. Alleen de Raad van de Europese Unie heeft immers deze bevoegdheid (art.4 Tbr).

In samenspraak tussen de IND, Vluchtelingenwerk, de Raad voor Rechtsbijstand, de Nederlandse Orde van Advocaten, het Juridisch Loket en betrokken advocaten (van de SVMA en VAJN) werden twaalf dossiers voor de pilot geselecteerd. Na de eerste beschikkingen in deze zaken zouden de beroepen met voorrang op zitting worden geplaatst. Zo zou de ABRvS vóór 4 september uitspraak kunnen doen in de hoger beroepen.

Zo snel verliep het in werkelijkheid niet: na veel vertragingen vonden eind juli pas de eerste zittingen in beroep plaats. Al snel bleek dat de uitspraken van de rechtbanken uiteen liepen: duidelijkheid over of de staatssecretaris nu wel of niet mag besluiten over beëindiging van de bescherming van derdelanders uit Oekraïne was er dus niet.

Desondanks volgde er op 1 september een brief van de staatssecretaris aan de gemeentes dat zij de opvang met ingang van 4 september konden beëindigen. Gemeentes konden echter wel nog opvang bieden tot de vertrektermijn (28 dagen) was verlopen, dit gebeurde ook. Ook wees de ABRvS in een zaak een voorlopige voorziening toe waardoor een derdelander het hoger beroep mocht afwachten.

Op 2 september 'bevroor' de staatssecretaris de situatie tot de ABRvS uitspraak had gedaan; de derdelanders in de pilotzaken behielden zolang de bescherming onder de richtlijn.

Alle andere derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne werd intussen al in juli aangezegd dat hun verblijf per 4 september beëindigd zou worden. Daartegen werd vervolgens geprocedeerd. Ook liepen er procedures tegen uitzetting uit de opvang, om een voorlopige voorziening te vragen en het terugkeerbesluit op te schorten hangende het (hoger) beroep, tegen het buiten behandelingstellen van asielverzoeken, of op grond van art 6.10 Awb. Het resultaat was een onoverzichtelijk geheel van procedures en veel onduidelijkheid bij de derdelanders die het betrof.

Doel van de pilot was een rechtseenheidscheppende uitspraak van de ABRvS te krijgen vóórdát beschikkingen in het grote aantal zaken betreffende de derdelanders uit Oekraïne geslagen werden. Dat is niet gelukt. De ABRvS heeft uiteindelijk pas op 17 januari 2024 uitspraak gedaan: naar het oordeel van de Afdeling biedt de richtlijn geen juridische basis om tijdelijke bescherming eerder stop te zetten dan in de richtlijn is bepaald. Ook als lidstaten zelf ervoor hebben gekozen meer mensen tijdelijke bescherming te bieden dan strikt noodzakelijk, geldt dat zij de bescherming direct ontleen aan deze richtlijn. Dat geldt dus ook voor de duur van de tijdelijke bescherming.

Voor de groep derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne is de tijdelijke bescherming op 4 maart 2024 geëindigd. Dat is een jaar eerder dan voor Oekraïners, staatlozen en mensen met andere nationaliteiten die in Oekraïne asiel of een permanente verblijfsvergunning hadden. Zij vallen onder het besluit van de Raad van de Europese Unie van oktober 2023 dat de tijdelijke bescherming verlengt tot 4 maart 2025. Omdat de staatssecretaris sinds 19 juli 2022 geen tijdelijke bescherming meer verleent aan derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne, vallen de derdelanders met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne niet onder dat besluit.

4. Migratieweb

De databank

In de databank Migratieweb wordt juridische informatie over het reguliere vreemdelingenrecht, het asielrecht op hoofdlijnen, en aanverwante rechtsgebieden beschikbaar gesteld aan professionals en andere belangstellenden. Vooral praktijkjuristen, zoals rechtshulpverleners en medewerkers van de rechterlijke macht, en wetenschappers gebruiken Migratieweb. Ook hebben aan enkele universiteiten (rechten)studenten toegang tot Migratieweb.

Gebruikers van Migratieweb hebben toegang tot meer dan 40.000 redactioneel verrijkte documenten. In 2023 zijn ruim 1900 nieuwe documenten toegevoegd. Dat is minder dan in 2022 (2.700). Dat komt doordat we een piek in 2022 hadden ivm het opnieuw plaatsen van eerder verdwenen documenten.

De meest gebruikte zoektermen waren Chavez, Nareis en gezinshereniging, Vreemdelingenbewaring, Visum kort verblijf, jong volwassenheid en openbare orde.

De redactie van Migratieweb bestaat uit juristen. Zij selecteren de relevante documenten en voorzien die van trefwoorden, kernbegrippen, een samenvatting en links naar andere documenten. Deze metadatering maakt het mogelijk om snel de context en de relevantie van een document te beoordelen.

Ontwikkelingen en resultaten in 2023

Ter verrijking van de databank verzoekt SMN de gebruikers om relevante, niet gepubliceerde uitspraken te delen. Ook in 2022 zijn er zo'n honderd interessante uitspraken in Migratieweb opgenomen, die (nog) niet elders waren gepubliceerd. Ook plaatste de redactie weer een aan het migratierecht gerelateerde masterscriptie, die is beoordeeld met een 8 of hoger.

In 2023 is er een noodzakelijke upgrade van de database uitgevoerd. De upgrade naar Drupal 10 heeft op 17 november 2023 plaatsgevonden. Hierbij hebben zich geen complicaties voorgedaan. Er heeft tijdelijk een contentstop plaatsgevonden waarbij geen nieuwe stukken konden worden toegevoegd aan Migratieweb of stukken konden worden aangepast. Voor zover bekend heeft de upgrade geen hinder veroorzaakt voor de gebruikers van de databank

Actualiteiten

Schijnhuwelijken

Een aanvraag voor gezinshereniging kan worden afgewezen als sprake is van een schijnrelatie of -huwelijk. Indien er een sterk vermoeden bestaat dat hiervan sprake is, maar onvoldoende kan worden onderbouwd dat op grond hiervan de aanvraag kan worden afgewezen dan kan de staatssecretaris nader onderzoek doen. De opsomming van de indicatoren die de staatssecretaris hanteert zijn in IND Werkinstructie 2020/18 (ve21003554) geanonimiseerd, maar uit rechtspraak volgt dat het bijvoorbeeld kan gaan om het niet spreken van dezelfde taal (VK Den Haag 30 oktober 2018, ve19000441) of een groot leeftijdsverschil (VK Den Haag 29 juli 2022, ve22003238).

Het nader onderzoek kan bijvoorbeeld bestaan uit een onderzoek op internet (Internet Research Network (IRN) Quickscan), adrescontroles en het horen van de partners. Dat laatste kan plaatsvinden in een simultaan gehoor.

Op 19 juni 2023 is een uitspraak gewezen (JV 2023/171 nt N. Fokkink, ve23001364) waarin is geoordeeld dat de IND niet bevoegd is om door middel van een simultaan gehoor onderzoek te doen naar een schijnhuwelijk. Bij uitspraak van 21 september 2023 heeft de ABRvS hier nadere invulling aan gegeven (ve23002294).

In ABRvS 19 juni 2023 heeft de Afdeling geoordeeld dat Nederland art. 16 lid 4 Gezinsherenigingsrichtlijn niet heeft geïmplementeerd en dat aan art. 3:2 Awb geen bevoegdheid tot het doen van nader onderzoek kan worden ontleend. Dit is volgens de Afdeling niet mogelijk, omdat art. 3:2 Awb geen waarborg biedt tegen belastend overheidsoptreden. Het lezen van art. 16 lid 4 Gezinsherenigingsrichtlijn in art. 3:2 Awb, wat volgens de rechtbank in de onderliggende uitspraak van 21 juli 2021 zou kunnen, is volgens de Afdeling in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel. Verder kan een zodanig belastende bevoegdheid niet direct op basis van de richtlijn worden gebaseerd. Uit Hofjurisprudentie (zie o.a. HvJEU 9 september 2021, JV 2021/177 nt A.M. Reneman, ve21002707) volgt dat een richtlijn geen verplichtingen kan schappen voor particulieren en dus niet tegen hem kunnen worden ingeroepen voor een nationale rechter.

In ABRvS 21 september 2023 heeft de Afdeling overwogen dat, nu vier individuele indicatoren aanleiding hebben gegeven tot het simultaan horen en hier van slechts één gemotiveerd is betwist, het gebruik van het aldus verkregen bewijs toelaatbaar is.

Aan de hand van de uitspraak van 19 juni 2023 heeft de IND een serie informatieberichten uitgebracht. De inmiddels vervallen IB 2023/47 (ve23001400) en de verduidelijking hiervan (IB 2023/56, ve23001706) gaan over de voorpublicatie (zie extra bestand bij ve23000180) van een ontwerpbesluit tot wijziging van het Vb met een voorstel tot implementatie van artikel 16 lid 4 Gezinsherenigingsrichtlijn. In IB 2023/71 (ve23002283), die is verschenen op 18 oktober 2023, heeft de staatssecretaris de uitspraak van 21 september 2023 verwerkt. Dit wordt als volgt toegelicht: "hoewel informatie die is verworven tijdens een simultaan gehoor moet worden aangemerkt als onrechtmatig verkregen bewijs, mogen de resultaten van simultane gehoren die vóór 19 juni 2023 zijn afgenomen, alsnog ten nadele van de vreemdeling worden gebruikt, mits er individuele indicatoren aanwezig waren die de afname van het simultane gehoor rechtvaardigden." Ook op 18 oktober 2023 is de EU versie van dit IB verschenen onder IB 2023/72 (ve23002284). In dit informatiebericht wordt nader ingegaan op de gevolgen van deze uitspraken voor aanvragen die onder de werking van Richtlijn 2004/38 of onder de werking van het VWEU vallen.

Opvang

Nog altijd heeft de Nederlandse overheid de opvangproblematiek, die al tenminste sinds eind 2021 speelt, niet kunnen oplossen. Ook in 2023 heeft dit geleid tot diverse brieven, waarin organisaties hun zorgen hebben geuit over de situatie in de asielopvang. Zo hebben de Inspecties Justitie en Veiligheid (J&V) en Gezondheidszorg en Jeugd in hun brief van 19 april 2023 (ve23000991) hun zorgen geuit over het welzijn en de veiligheid van amv's en kinderen in gezinnen in de asielopvang en heeft de Inspectie J&V op 6 december 2023 (ve23002626) haar zorg uitgesproken over de onveilige situatie van de asielopvang in Ter Apel. Ook werden er weer kamervragen gesteld over de slechte omstandigheden waarin amv's verbleven in de noodopvang en crisisnoodopvang (zie de brief van 29 augustus 2023, ve23001951).

Het dieptepunt in de opvangcrisis was in 2023 de inzet van het Rode Kruis in Ter Apel voor de opvang van asielzoekers (zie het nieuwsbericht van de IND van 2 december 2023, ve23002591). Deze inzet was nodig omdat de wachtkamers van de IND al bijna twee maanden iedere nacht werden ingezet voor opvang van asielzoekers, waarbij sommige mensen meerdere nachten achter elkaar doorbrachten op stoelen of op de grond.

De staatssecretaris stelt periodiek de provinciale verdeling van de capaciteitsbehoefte voor de asielopvang vast en de taakstelling voor de huisvesting van statushouders per gemeente (zie ve23002510). Ook deed deze in 2023 opnieuw een aantal keren een oproep aan commissarissen van de Koning en gemeenten om opvang te bieden aan asielzoekers en statushouders te huisvesten (zie o.a. de brief van 22 september 2023, ve23002164, en van 6 oktober 2023, ve23002251).

In 2024 komt er mogelijk een einde aan de slechte leefomstandigheden van asielzoekers en statushouders. In 2023 is het wetsvoorstel (ve23000725) voor de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen, in het dagelijks leven de spreidingswet genoemd, naar de Tweede kamer gezonden, die reeds in 2022 in internetconsultatie is geweest (ve22003050). Bij de Memorie van Toelichting (ve23000727) bij deze wet zijn diverse adviezen gegeven, o.a. van het ACVZ (thans de Adviesraad Migratie) en van het Interprovinciaal overleg. Na een reeks amendementen is het wetsvoorstel op 10 oktober 2023 in gewijzigde vorm (ve24000067) naar de Eerste kamer gestuurd. Zoals inmiddels bekend is de spreidingswet ook door de Eerste kamer aangenomen. Hopelijk werpt deze wet in 2024 haar vruchten af. Uiteraard wordt u ook in 2024 weer op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen hierin.

5. Asiel- en Migrantenrecht

Het tijdschrift

Asiel- & Migrantenrecht (A&MR) informeert over ontwikkelingen in het nationale en internationale migratierecht en aanverwante rechtsgebieden. A&MR biedt inzichten die direct toepasbaar zijn in de praktijk, overzichten op hoofdlijnen, reflectie en discussie. Stichting Migratierecht Nederland (SMN) en Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) geven het vakblad gezamenlijk uit. Het redactiesecretariaat is gevestigd bij SMN. De eindredactie geschiedt door Linus Hesselink. Dmitry de Bruin verzorgt de grafische vormgeving en Veldhuis Media BV drukt het tijdschrift.

Ontwikkelingen en resultaten in 2023

In 2023 verschenen tien afleveringen, waarvan één dubbelnummer, de meeste afleveringen hebben rond de 60 pagina's. Bijna iedere aflevering bevatte een redactioneel, de rubriek 'Vraag & Antwoord', afwisselend verzorgd door VWN en SMN, de rubriek 'Uitspraak uitgelicht', de overzichten Beleid, Literatuur en Agenda en een column. Verschillende actoren die werken in het migratierecht schreven ook dit jaar een column over een zaak uit hun dagelijkse praktijk, die hen altijd bij zal blijven. Dit waren bijvoorbeeld advocaten, maar ook andere actoren zoals een maatschappelijk werker, de kinderombudsman en een arts.

De kronieken waren gewijd aan toelatingsgronden asiel (tweemaal) en het nationaliteitsrecht. Voorts verschenen er 60 artikelen over uiteenlopende onderwerpen.

Nieuwe artikelenreeks

In aflevering 1 is een begin gemaakt met de nieuwe artikelenreeks: een jaar na het ABRvS-reflectieverslag. De werkgroep juridische reflectie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) keek in het verslag naar aanleiding van de toeslagenaffaire naar de Afdelingsjurisprudentie 'op terreinen waar burgers in de knel kunnen komen door strenge wetgeving en uitvoering'. Er werd een groot aantal knelpunten beschreven die door partijen uit het werkveld waren aangedragen. Het grootste deel daarvan betrof het vreemdelingenrecht. In deze artikelenreeks wordt gezien hoe het een jaar later staat met de zestien migratierechtelijke knelpunten. De artikelen verschenen in A&MR 1, 2 en 9.

Het themanummer, aflevering 6/7 had als thema 'Migratierechtelijk promotieonderzoek in Nederland.' Het nummer bevat 25 korte artikelen van verschillende promovendi in het migratierecht in Nederland over hun eigen onderzoek. Deze artikelen zijn gegroepeerd in zes thema's: focus op rechtspraak, uitsluiting & vormgeving van alternatief, nieuwe vormen van juridische verantwoordelijkheid, procedurele aspecten, rechtspositie in het gastland, en migratiebeleid in landen buiten de EU. De gedachte hierachter was om met dit themanummer de lezer van A&MR een overzicht te bieden aan wat er zoal aan promotieonderzoek op het gebied van migratierecht gedaan wordt in Nederland.

Feestelijke presentatie van het themanummer

Naar aanleiding van het themanummer organiseerde de redactie een feestelijke bijeenkomst voor alle promovendi op het gebied van migratierecht in Nederland (ook zij die niet konden schrijven voor het themanummer) en hun begeleiders, om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Deze bijeenkomst vond plaats op vrijdag 8 september 2023, van 16.00 – 17.00 uur op de Universiteit Utrecht. De bijeenkomst werd geopend door Lieneke Slingenberg, gevolgd door een korte toespraak van André Verburg, over zijn eigen ervaringen in promoveren, waarbij er aansluitend ook gelegenheid was om vragen te stellen. De bijeenkomst werd afgesloten met een interactief deel waarbij de aanwezige promovendi, promotoren, redactieleden, en leden van de redactieraad in groepjes met elkaar in gesprek gingen. Aansluitend aan de bijeenkomst was er een borrel

Redactie

Er zijn geen wijzigingen in de redactie geweest.

In 2023 maakten deel uit van de redactie:

- Lieneke Slingenberg, professor Migrants and the Rule of Law, Vrije Universiteit Amsterdam (voorzitter)
- Petra Werkman, SMN (redactiesecretaris vanaf december 2022)
- Bahija Aarrass, universitair docent staats- en bestuursrecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- Dana Baldinger, staatsraad, Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State
- Johan ten Berg, senior adviseur, Directie Juridische Zaken, Immigratie- en Naturalisatiedienst
- Karen Geertsema, universitair docent, vaksectie Rechtssociologie en Migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Kees Groenendijk, emeritus hoogleraar rechtsociologie en oprichter Centrum voor Migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Taco Groenewegen, universitair docent staats- en bestuursrecht, Universiteit van Amsterdam
- Annelies Hoftijzer, advocaat, Hamerslag & Van Haren advocaten
- Angelina van Kampen, consulent asielrecht, afdeling Expertise, VWN
- Edward van Kempen, advocaat, Kroes Advocaten
- Stefan Kok, docent HBO-Rechten, Hogeschool Leiden
- Bram van Melle, advocaat, Everaert Advocaten
- Helen Oosterom-Staples, universitair docent, Tilburg Law School, Department European and International Public Law
- Jorrit Rijpma, hoogleraar Europees Recht, Europa Instituut Universiteit Leiden
- Stijn Smulders, stafjurist, Rechtbank Den Bosch en rechter-plaatsvervanger, Rechtbank Limburg

In 2023 maakten deel uit van de redactieraad:

- Tesseltje de Lange, hoogleraar Europees migratierecht, Radboud Universiteit Nijmegen
- Hemme Battjes, hoogleraar migratierecht, Vrije Universiteit Amsterdam
- Viola Bex-Reimert, universitair hoofddocent Staatsrecht, Bestuursrecht en Rechtstheorie, Universiteit Utrecht
- Adriana van Dooijeweert, raadsheer, Gerechtshof den Haag
- René de Groot, emeritus hoogleraar rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht te Maastricht en hoogleraar privaatrecht Universiteit van Aruba
- Elisabeth Pietermaat, advocaat – partner, Pels Rijcken
- Judith Pieters, advocaat, Pieters Advocaten

- Peter Rodrigues, hoogleraar immigratierecht, Universiteit Leiden
- Ben Vermeulen, lid van de Raad van State

De redactie leest kritisch mee en stelt kwaliteit boven kwantiteit, wat er een enkele keer toe leidt dat een concept-artikel niet wordt geplaatst. De samenwerking tussen auteurs, redactie en eindredactie heeft voortdurend de aandacht en verloopt over het algemeen goed. Redactieleden dragen bij aan de kopij door zelf te schrijven en auteurs te werven.

Actualiteiten

Positie van kinderen in het vreemdelingenrecht

Langzamerhand krijgen kinderen steeds meer een plek in het migratierecht. Dit is lang niet altijd vanzelfsprekend geweest, maar mede dankzij het Kinderrechtenverdrag en de uitspraken van het Hof van Justitie van de EU (HvJEU) en het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), lijkt er langzamerhand een omslag plaats te vinden en komt er meer aandacht voor deze speciale doelgroep.

Peter Rodrigues hoogleraar Immigratierecht aan de Universiteit Leiden, stelt in zijn onderzoek onder andere dat Nederland altijd een strenge benadering heeft gehanteerd voor wat betreft de positie van kinderen, waarvoor het internationaal al meerdere malen op de vingers is getikt. Gezinnen zonder verblijfsrecht, inclusief stellen zonder kinderen, werden, indien ze niet meewerkten aan terugkeer, in Nederland op straat gezet. Dit laatste staat ook wel bekend als 'klinkeren'. Het [Comité voor Sociale Rechten](#) heeft Nederland hierover in 2010 terechtgewezen. Destijds weerlegde Nederland onmiddellijk dat uitspraken van dat Comité niet bindend zijn. Hoewel dat laatste juist is, heeft later het [Gerechtshof van Den Haag](#) in een kort geding geoordeeld dat het onrechtmatig is om deze kinderen op straat te zetten. Echter, de Nederlandse Staat aanvaardde deze uitkomst niet zonder verzet en tekende beroep aan bij het Gerechtshof en ging in cassatie bij de Hoge Raad. In deze [laatste uitspraak](#) werd eveneens bevestigd dat het niet rechtvaardig is kinderen verantwoordelijk te houden voor het gedrag van hun ouders.

We zien steeds vaker dat verschillende partijen die zich inzetten voor de rechten van kinderen met elkaar gaan samenwerken. Zo heeft de Kinderombudsman samen met diverse ministeries en kinderen zelf gesprekken gevoerd en op basis daarvan is de zogenoemde toolkit '[Het beste besluit](#)' ontwikkeld. Deze toolkit helpt iedere professional om bij zijn beslissing het belang van het kind voorop te stellen.

De rechtspositie van kinderen stond ook centraal op het congres van 26 januari 2023, genaamd 'Kinderrechten en migratie', dat Stichting Migratierecht Nederland in samenwerking met het Europa Instituut van de Universiteit Leiden organiseerde. Tijdens het

congres spraken wetenschappers, advocaten, rechters, beleidsmakers en andere professionals uit de migratierechtspraktijk en aanverwante vakgebieden over migratierechtelijke thema's in een kinderrechtelijke context. In de middagsessie werden de deelnemers verdeeld in verschillende werkgroepen die diverse onderwerpen belichtten, variërend van kindbescherming en verblijfsstatus, nationaliteitsrecht en leeftijdsbepaling tot ongedocumenteerde minderjarigen, alleenstaande minderjarige vluchtelingen, en ten slotte het HvJ-EU arrest Chavez-Vílchez en het belang van het kind in deze context. Tijdens dit congres werd duidelijk dat het kind in het vreemdelingenrecht

helaas nog geen afzonderlijke positie heeft verkregen.

Kinderen worden veelal beschouwd als onderdeel van het gezin, terwijl zij juist willen participeren in besluitvorming en willen begrijpen waarom besluiten niet in hun belang zijn genomen. Dit participatierecht is cruciaal om te voorkomen dat kinderen over het hoofd worden gezien. Het blijkt dat er nog aanzienlijke inspanningen vereist zijn op alle niveaus van de rechtsstaat om het perspectief van kinderrechten binnen het vreemdelingenrecht een prominente plaats te geven.

Ton Liefwaard, hoogleraar Kinderrechten aan de Leiden Universiteit, benadrukte dat de vraag in deze context zou moeten gaan over welke plaats de belangen en de rechten van kinderen in onze beslissingen hebben. Het concretiseren van deze rechten voor alle kinderen is daarbij van essentieel belang; respect voor menselijke waardigheid, non-discriminatie, inclusie en participatie van kinderen als actoren zijn daarin belangrijke kernwaarden van kinderrechten.

Gelukkig zijn we nu zijn nu wel verder dan 10 jaar geleden, toen dit Kinderrechtencongres ook plaatsvond in Leiden. Er is geleidelijk aan steeds meer erkenning voor kinderen binnen het vreemdelingenrecht, maar het is van essentieel belang dat we gezamenlijk onze inspanningen blijven voortzetten voor deze speciale doelgroep.

6. Jurisprudentie Vreemdelingenrecht

Het tijdschrift

Jurisprudentie Vreemdelingenrecht ([JV](#)) bevat de belangrijkste rechterlijke uitspraken in het nationale en internationale migratierecht en aanverwante onderwerpen als het nationaliteitsrecht en de Wet arbeid vreemdelingen. Uitspraken worden voorzien van trefwoorden, een samenvatting en, waar relevant, een annotatie. JV is te lezen op papier, op Migratieweb, op www.migratierecht.nl en in een app. Stichting Migratierecht Nederland (SMN) geeft JV samen met Sdu uit. Het redactiesecretariaat is ondergebracht bij SMN.

Ontwikkelingen en resultaten in het afgelopen jaar

Op een gezamenlijke vergadering met de uitgevers na, heeft de redactie in 2023 via teams vergaderd

Van begin februari tot half juni heeft Eline Vuijst, vierde jaars HBO studente stage bij JV gelopen. Eind september is een nieuwe 4^e jaars HBO stagiaire, Saqueeny Kayen gestart. Het voorselecteren van uitspraken blijft een pijnpunt. Een aantal rechtbanken, Arnhem, Groningen, Utrecht, Middelburg en Den Haag plaatst al hun vreemdelingenuitspraken op Rechtspraak.nl. Het is nodig 200 a 300 uitspraken per week door te spitten om daar ongeveer 15 % van aan te maken in Migratieweb. De verwachting is dat het aantal nog zal toenemen tot ongeveer 500 uitspraken per week als ook de overige zittingsplaatsen, Amsterdam, Haarlem, Rotterdam, Zwolle, Roermond en 's-Hertogenbosch al hun vreemdelingenuitspraken gaan plaatsen.

Redacteur Menko Bosma heeft eind 2023 aangegeven wegens het accepteren van een ander functie, te moeten stoppen als redacteur. Daarmee is de plek van de ABRvS in de redactie vanaf 2022 weer vacant.

In 2023 verschenen er zestien afleveringen. In totaal werden 270 uitspraken in JV gepubliceerd waarvan 79 uitspraken werden geannoteerd. Dat zijn iets meer uitspraken dan het jaar daarvoor en iets minder noten. Het percentage geannoteerde uitspraken komt daarmee op ongeveer 30%. Bijna de helft van de noten werd geschreven door wetenschappers, een derde door de advocatuur en de rest door andere personen werkzaam in het migratierecht. Tevens hebben we ook weer de winnende noot van een student opgenomen van onze jaarlijkse annotatiewedstrijd. Opvallend is dat we in 2023 voor het eerst meer rechtbank uitspraken dan Afdelingsuitspraken hebben geplaatst in JV. 124 rechtbankuitspraken en 115 Afdelingsuitspraken.

De redactie van JV werd in 2023 gevormd door:

- Gerben Dijkman, advocaat bij Pieters advocaten te Utrecht
- Jet van Gijn, rechter bij de Rechtbank Amsterdam
- Manfred Petsch, senior jurist IND Procesvertegenwoordiging
- Sadhia Rafi, senior consulent, VluchtelingenWerk Nederland
- Marcelle Reneman, hoofd Amsterdam Law Clinics, Universiteit van Amsterdam
- Menko Bosma, senior jurist bij de Raad van State
- Marcel Reurs, advocaat te Amsterdam (voorzitter)
- Gerd Westendorp, SMN (redactiesecretaris)

Migratie Annotatiewedstrijd 2023

In 2023 vond de vierde editie plaats van de Migratie Annotatiewedstrijd.

Het aantal inzendingen was nog nooit zo hoog. Maar liefst 14 inzendingen van studenten aan 6 universiteiten: 2 uit Leiden, 2 uit Utrecht, 4 van de VU, 4 uit Nijmegen, 1 uit Groningen, 1 van het *King's College* in London.

De noten zijn geschreven bij principiële uitspraken van de Afdeling en arresten van het Hof van Justitie over onderwerpen als: het interstatelijk vertrouwensbeginsel; artikel 3 EVRM, gezinshereniging met jongvolwassenen en de ambtshalve toets aan Unierecht in bewaringszaken.

De jury, bestaande uit: Euredice Terborg-Wijnaldum, rechter in de Vreemdelingenkamer van de Rechtbank Amsterdam, Marcel Reurs, advocaat bij Everaert advocaten in Amsterdam en Peter Rodrigues, hoogleraar Immigratierecht aan de Universiteit Leiden en voorzitter, was bovendien aangenaam verrast door de hoge kwaliteit van de annotaties: alle gaven er blijk van dat deze studenten de ingewikkelde materie die in de uitspraken aan de orde is, zeer goed beheersen.

De eerste prijs, bestaat uit een geldbedrag van € 750 en plaatsing van de noot In JV.

Uit het Juryrapport: Matthias Knijnenberg heeft de winnende noot geschreven bij het Cannabisarrest. Deze noot scoorde bij alle juryleden hoog op de beoordelingscriteria. De noot maakt goed duidelijk welk belang het Cannabis-arrest heeft voor de Nederlandse praktijk van uitstel van vertrek en verblijf op medische gronden. [Link naar de uitspraak](#)

Actualiteiten

Afdelingsrechtspraak over het beleid met betrekking tot tegenwerping van een geldboete respectievelijk taakstraf bij naturalisatieverzoeken

In de Handleiding Rijkswet op het Nederlandschap (HRWN), staat in de toelichting bij artikel 9 lid 1 onder a RWN dat naturalisatie wordt geweigerd als in de periode van vijf jaar direct voorafgaande aan het verzoek of de beslissing daarop, een sanctie ter zake van een misdrijf is opgelegd of ten uitvoer is gelegd. Met sanctie wordt onder meer bedoeld een vrijheidsbenemende straf of maatregel, een taakstraf, een geldboete van € 810 of meer en een strafbeschikking of transactie van € 810 of meer. In paragraaf 5.1 van de toelichting in de HRWN bij voormelde bepaling staat dat een ernstig vermoeden dat een vreemdeling een gevaar voor de openbare orde vormt, niet wordt gebaseerd op zomaar iedere willekeurige misstap die tot een sanctie heeft geleid. De misdrijving moet namelijk wel voldoende ernstig zijn geweest. Dit blijkt uit het feit dat alleen misdrijven in aanmerking worden genomen. Bovendien moet ook de sanctie die daarop is gevolgd, voldoende zwaar zijn. In 2023 deed de Afdeling twee interessante uitspraken waarin is geoordeeld dat dit beleid op bepaalde punten in strijd is met het evenredigheidsbeginsel. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze jurisprudentie en de gevolgen hiervan voor het beleid.

Geldboete

In de uitspraak van 31 mei 2023 (ve23001193, JV 2023/169 nt M. den Besten) ging het om een zaak waarin de naturalisatieaanvraag werd afgewezen omdat aan betrokkene een geldboete van € 550 was opgelegd.

Dit bedrag ligt onder de hiervoor genoemde beleidsgrens van € 810. Omdat betrokkene verzet had ingesteld tegen de strafbeschikking, werd zijn naturalisatieaanvraag afgewezen omdat er nog een strafzaak tegen hem open stond.

Volgens de Afdeling is het in dit geval niet redelijk om een ernstig vermoeden van gevaar voor de openbare orde aan te nemen en om deze reden een naturalisatieverzoek af te wijzen. Als verzoeker geen verzet zou hebben ingesteld tegen de strafbeschikking dan zou de geldboete van € 550,- immers niet in de weg hebben gestaan aan naturalisatie. Daarbij komt dat deze geldboete was opgelegd door de officier van justitie en niet door de strafrechter zodat alleen verzoeker hiertegen kon opkomen. Dat op voorhand onduidelijk was wat de uitkomst van de openstaande strafzaak zou zijn, maakt volgens de Afdeling geen verschil omdat de strafbeschikking 'op zichzelf' de naturalisatie van verzoeker niet in de weg stond. De Afdeling komt dan ook tot de conclusie dat de toepassing van de beleidsregels in de HRWN op dit punt in strijd zou zijn met het evenredigheidsbeginsel. In het in juni 2023 gepubliceerde IND informatiebericht 2023/43 is aangekondigd dat het beleid naar aanleiding van deze Afdelingsuitspraak aangepast zal worden. Dat laatste is gebeurd bij het in september 2023 gepubliceerde WBN 2023/6.

Hoewel de uitspraak van de Afdeling enkel handelde om een strafbeschikking van het OM is besloten om in alle gevallen van een vermogenssanctie op dezelfde wijze te handelen. Om die reden is nu in paragraaf 4 van de toelichting op art. 9 lid 1 onder a HRWN opgenomen dat het indienen van een rechtsmiddel tegen elke vermogenssanctie onder de € 810, niet langer leidt tot het aannemen van een ernstig vermoeden van gevaar voor de openbare orde. Deze beleidswijziging is van kracht per 1 januari 2024.

Taakstraf

De uitspraak van 30 augustus 2023 (ve23001942) ziet op een zaak waarin een naturalisatieaanvraag is afgewezen omdat aan de betrokkene een taakstraf was opgelegd. Zoals hierboven aangegeven maakt het beleid onderscheid naar de zwaarte van de sanctie als er sprake is van een geldboete. Het misdrijf staat immers pas in de weg aan naturalisatie als de geldboete die is opgelegd € 810 of hoger is. Het beleid maakt dit onderscheid niet als sprake is van een misdrijf waarvoor een taakstraf is opgelegd. In dat geval wordt het misdrijf als ernstig misdrijf aangemerkt, ongeacht de duur van de taakstraf. In de zaak die voorlag aan voormelde Afdelingsuitspraak betoogde de staatssecretaris dat bij een taakstraf geen onderscheid gemaakt hoeft te worden omdat hij bij een lage taakstraf moeilijk kan beoordelen of een misdrijf ernstig is. Daarnaast verwijst de staatssecretaris naar de hiërarchie van straffen. De Afdeling is het hier niet mee eens en oordeelt dat de staatssecretaris geen ruimte heeft om geen ondergrens aan te brengen in zijn beleidskeuze voor taakstraffen, nu in het beleid immers wel een ondergrens is aangebracht voor een geldboete. De Afdeling concludeert dat het beleid op dit punt niet in een evenredige verhouding staat tot de ermee te dienen doelen.

Naar aanleiding van deze uitspraak is op 11 september 2023 IND Informatiebericht 2023/64 gepubliceerd. Uit dit informatiebericht volgt dat de Afdelingsuitspraak nader wordt bestudeerd en dat alle zaken waarin alleen een taakstraf is opgelegd tot nader bericht worden aangehouden.

7. Vragendienst

Dienstverlening

Bij de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken (WRV) aangesloten rechtshulpverleners kunnen zaakgerelateerde vragen voorleggen aan de Vragendienst. Met de Vragendienst biedt Stichting Migratierecht Nederland (SMN) ondersteuning aan WRV-leden en voorziet zij deze van informatie inzake de rechtspositie van migranten. Dankzij de Vragendienst staat SMN in direct contact met de rechtspraktijk van advocaten, de Vragendienst vervult hiermee een belangrijke signaleringsfunctie. In 2023 waren alle redacteuren betrokken bij de beantwoording van de vragen. Over het algemeen is het in 2023 gelukt om de vragen binnen vijf werkdagen te beantwoorden. Een enkele keer lukte dit niet wegens tijdgebrek.

Ontwikkelingen en resultaten

In totaal kwamen er in 2023 99 vragen binnen bij de Vragendienst. Dit is minder dan in 2022 (104). Vragen die in de zomer- dan wel de winterstop zijn gesteld, zijn niet meegerekend. De zomerstop was dit jaar van 19 juli t/m 25 augustus 2023 en de winterstop van 21 december 2023 t/m 7 januari 2024. Zoals vermeld heeft de Vragendienst een belangrijke signaleringsfunctie. Door de verschillende onderwerpen die aan bod komen in de vragen, ontstaat bij de Stichting een goed beeld over wat er speelt in de praktijk van advocaten en professionals.

Het aantal vragen met betrekking tot het Chavez-arrest is nog verder afgenomen. Er werden in 2023 nog maar 4 vragen over dit onderwerp gesteld, ten opzichte van 15 vragen in 2021 en 9 in 2022. Verder kwamen dit jaar veel vragen binnen over gezinshereniging, naturalisatie, inburgering en 8 EVRM.

Actualiteiten

Gezinshereniging

Gezinsmigratie is een onderwerp dat ook in 2023 veel in de belangstelling stond, mede door de voortdurende discussies hierover in de politiek, en de roep van sommige politieke partijen om gezinsmigratie verder in te perken of anderszins te ontmoedigen. Hoewel de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) met haar uitspraken op 8 februari 2023 een einde maakte aan de veelbesproken huisvestingsmaatregel bij nareis van gezinsleden van statushouders (ve23000264, ve23000266 en ve23000265), en de Staatssecretaris daarop besloot de maatregel definitief niet meer toe te passen (ve23000345 en ve23000294), viel het kabinet Rutte IV op 7 juli 2023, onder andere omdat geen overeenstemming kon worden bereikt over het heikele punt van het beperken van het aantal nareizende gezinsleden van statushouders (ve23001556). De Adviesraad Migratie herhaalde daarop in haar notitie in de aanloop naar de daaropvolgende Tweede Kamerverkiezingen een belangrijke aanbeveling uit een eerder advies dat de overheid ervoor zou moeten zorgen dat fundamentele rechten worden gewaarborgd, zeker als het gaat om hereniging van gezinnen als al is beslist dat de hoofdpersoon in Nederland mag blijven (ve23001915).

Ook gaf de Adviesraad Migratie met cijfers weer dat gezinsmigratie een vorm van migratie is waar de nationale overheid minder grip op kan hebben dan vormen van migratie als arbeidsmigratie en studiemigratie. Met de uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen en de huidige onderhandelingen over de formatie van een nieuw kabinet zal moeten worden afgewacht in hoeverre dat advies wordt opgevolgd. Deze ontwikkelingen in Nederland staan bovendien niet op zichzelf. Ook in Nederland omringende landen kan eenzelfde tendens worden opgemerkt.

Daarnaast zijn er ook enkele andere noemenswaardige ontwikkelingen te noemen uit 2023. Zo hanteerde de IND begin dit jaar een aangepaste handelwijze voor vreemdelingen afkomstig uit Turkije en Syrië en hun familieleden, naar aanleiding van meerdere krachtige aardbevingen en naschokken die Turkije en Syrië troffen op 6 februari 2023. Hiermee werd besloten om enige coulerie te betrachten bij, onder andere, de beoordeling van aanvragen voor een terugkeervisum, de verlenging van een visum kort verblijf, en lopende mvv procedures voor nareis of reguliere gezinshereniging. Deze aangepaste handelwijze is per 1 mei 2023 weer beëindigd (ve23000976). Ook publiceerde de IND een nieuw Informatiebericht met grondig gewijzigde richtsnoeren ten aanzien van de inhoudelijke toetsing naar aanleiding van verblijfsaanspraken op grond van het arrest Chavez-Vilchez (ve23000761), en gaf het arrest C-459/20 (X) van het HvJ EU (ve23001377) vervolgens aanleiding tot een aanvullend Informatiebericht (ve23001511) over de gevolgen van deze uitspraak voor situaties waarin het minderjarige, Nederlandse kind buiten de EU verblijft, en zelfs nog nooit in de Unie heeft verbleven. Het Hof bepaalde in dit arrest dat deze omstandigheid niet uitsluit dat een derdelander ouder, van wie dit kind afhankelijk is, in aanmerking komt voor een afgeleid verblijfsrecht op grond van het Arrest Chavez-Vilchez. Ook werd er op Europees niveau uitspraak gedaan in twee zaken over gezinshereniging van vluchtelingen, namelijk het arrest C-1/23 PPU (Afrin) van het HvJ EU op 18 april 2023 (ve23000843) en het arrest B.F. e.a. t. Zwitserland van het EHRM op 4 juli 2023 (ve23001500), beide met mogelijk relevante implicaties voor de Nederlandse rechtspraak. Verder verscheen er in de loop van het jaar een geactualiseerd Informatiebericht van de IND met betrekking tot het MVV-vereiste en het evenredigheidsbeginsel (ve23002373), waarin is vastgelegd dat in gezinsherenigingszaken die zien op leden van het (bio-)kerngezin ontheffing van het mvv-vereiste wordt verleend op grond van de hardheidsclausule als aan alle overige verblijfsvoorwaarden wordt voldaan én sprake is van de aanwezigheid van een minderjarig kind en/of een zieke referent. De IND beoordeelt dan niet langer of daarnaast sprake is van bijzondere, persoonlijke feiten en omstandigheden.

8. Commissie Meijers

In het jaar 2023 heeft de Commissie Meijers zich met haar leden opnieuw ingezet voor de rechtsstaat in Europa en het beschermen van de grondrechten door het bieden van juridische analyses die problemen in EU-wetgevingsvoorstellen identificeren en aanbevelingen doen om ervoor te zorgen dat de grondrechten en de rechtstaat worden gerespecteerd in Europa. De Commissie Meijers heeft in 2023 18 commentaren en notities geschreven over verschillende belangrijke onderwerpen. Hiernaast hebben we geïnvesteerd in nationale en internationale contacten met beleidsmakers, politici, journalisten en hebben we informatie en voorlichting gegeven waar dat mogelijk was.

Een paar projecten willen we expliciet benoemen:

In 2023 zijn we ook weer actief geweest met het project 'Waken over de rechtsstaat in Europa'. In het kader van dit project willen we in ieder geval benoemen dat we een bijzonder project hebben gesponsord en gesteund: 'Our rule of Law Academy'. Dit was een project op 16 en 17 maart voor en door internationale studenten vanuit 25 lidstaten over de vraag hoe zij de 'rule of law' kunnen beschermen.

Verder hebben we in samenwerking met onze partner Democracy Reporting International uit Berlijn, onze kaartenset over de Rule of Law in Europa, geupdate. Deze kaartenset helpt journalisten, politici en anderen om feiten en fabels over the Rule of Law te scheiden.

Tenslotte willen we nog de conferentie etnische dataregistratie op 20 oktober noemen. Deze conferentie zal zeker een vervolg krijgen.

We verwijzen u voor meer informatie naar het eigen jaarverslag van de Commissie Meijers: https://www.commissie-meijers.nl/wp-content/uploads/2024/04/CM-Jaarverslag_2023-.pdf

Actualiteiten

Bewaring

Regelgeving

De Wet Terugkeer en bewaring laat maar op zich wachten. Wegens het grote tijdsverloop dat de wetsbehandeling inmiddels in beslag neemt, zijn bepaalde onderdelen van de Wtvb verouderd en ontbreken er onmisbare voorzieningen. Een nota van wijziging in juli 2023 beoogt het wetsvoorstel weer bij de tijd te brengen het betreffen hoofdzakelijk technische wijzigingen. In september 2023 zijn ook nog adviezen verschenen van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en de Adviesraad Migratie. De Adviesraad had een aanbeveling om voortaan bij (internet)consultatie van complexe regelgeving een tekst te delen waarin alle voorgestelde wijzigingen zijn verwerkt.

Jurisprudentie

Het arrest C, B en X van eind 2022 waaruit volgt dat de bewaringsrechter verplicht is om ambtshalve de rechtmatigheid van de oplegging en voortdurende van de bewaringsmaatregel te beoordelen. heeft in 2023 nog voor de nodige nationale jurisprudentie gezorgd. VK 's-Hertogenbosch die de vragen in de zaak X had gesteld kwam 6 dagen na het arrest al met haar einduitspraak. Zij oordeelde dat de staatssecretaris gelet op de

verslavingsproblematiek waar X mee kampt, nader had moeten motiveren waarom in de te toetsen periode niet is volstaan met de oplegging van een lichter middel. De Afdeling oordeelde zes maanden later in haar einduitspraak bij C en B en merkte de voorwaarden voor een rechtmatige bewaring alsnog als een kwestie van openbare orde. De vraag lag voor of de rechter ambtshalve verplicht is de voorwaarden voor een rechtmatige bewaring te toetsen, ook als de vreemdeling de rechtmatigheid van een of meer voorwaarden niet heeft betwist. De Afdeling oordeelt dat het vereiste van voortvarend handelen een voorwaarde voor bewaring is die direct leidt tot onrechtmatigheid van de bewaring als er niet aan wordt voldaan. De rechtbank heeft de voortvarendheid van het handelen van de SvJ&V daarom terecht ambtshalve getoetst. David Kuiper noemt het aanmerken van de voorwaarden voor een rechtmatige bewaring als een kwestie van openbare orde aan te merken, in zijn annotatie bij de uitspraak in JV 2023/219, verrassend. De ruimte die artikel 8:69 van de Awb biedt, is eerder benoemd, maar door de Afdeling niet genomen en komt tot de conclusie dat de advocaat zijn eigen rol houdt, maar bij essentiële vragen over de redenen van het besluit tot inbewaringstelling, als het dossier daar aanleiding voor geeft, een kritischer rechter tegenover de staatssecretaris zal aantreffen. Een andere onderwerp dat na jaren weer boven komt drijven is het niet mogen toetsen van het voortraject van bewaring door de bewaringsrechter. De Afdeling heeft in oktober 2023, ABRvS, 202301279/1/V3, JV 2023/237 nt D. Kuiper geoordeeld dat dit nog steeds het geval is. Die bevoegdheid is volgens de Afdeling niet ontstaan uit het hierboven besproken arrest C, B en X. De VK Roermond verdedigde namelijk in haar uitspraak van september 2023, JV 2023/264 nt D. Kuiper dat dit wel uit het arrest volgde.

Terugkeer

Jurisprudentie

Op 6 juli 2023 deed het HvJEU uitspraak in de zaak AA, JV 2023/193, m.nt. S. Thelosen. Een van de vragen die Oostenrijk aan het Hof stelde was of de intrekking van de vluchtelingenstatus gepaard kan gaan met een terugkeerbesluit, als op dat moment al vaststaat dat de terugkeer in strijd zou zijn met het refoulement verbod. Het Hof oordeelt dat dit niet mogelijk is. Het refoulement verbod is absoluut, hoe ernstig het gepleegde misdrijf ook is. Thelosen schetst in zijn noot dat dit ook al uit eerdere jurisprudentie van het Hof was op te maken. De staatssecretaris bleef terugkeerbesluiten opleggen aan vreemdelingen bij wie sprake was van een vastgesteld refoulement risico. Met de uitspraak in de zaak AA lijkt aan die praktijk een einde te zijn gekomen. Maar de verwachting is dat er eerst nog wel meer jurisprudentie over voorbij zal komen in 2024.

9. Organisatie

Bestuur

Het bestuur van Stichting Migratierecht Nederland (SMN) bepaalt het beleid en draagt de eindverantwoordelijkheid voor het realiseren van het doel van de stichting. Het bestuur is onbezoldigd en bestaat uit ten minste vijf leden. Zij worden benoemd voor een termijn van vier jaar en kunnen eenmaal worden herbenoemd. Het bestuur in 2023 werd gevormd door:

- Mr. A. Kuijer, *voorzitter*. Aldo Kuijer is staatsraad bij de Raad van State.
- Drs. Ä.R. Rotscheid, *penningmeester*. Ädwin Rotscheid is directeur Rechtsbestel bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Dr. mr. B. Aarrass, *algemeen bestuurslid*. Bahija Aarrass is universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.
- Mr. F. Ben-Saddek, *algemeen bestuurslid*. Fouad Ben-Saddek is advocaat bij Ben-Saddek Advocatuur. Hij maakt deel uit van het bestuur op voordracht van de Specialistenvereniging Migratierechtadvocaten (SVMA).
- Dr. M.A.K. Klaassen, *algemeen bestuurslid*. Mark Klaassen is universitair docent bij het Instituut voor Immigratierecht, Universiteit Leiden.
- Mr. M.C.M. van der Mark, *algemeen bestuurslid*. Monique van der Mark is advocaat bij Invictus Advocatuur in Goes.
- E.J.W. Nissen LLM, *algemeen bestuurslid*. Ellen Nissen is promovenda bij de Radboud Universiteit Nijmegen. Zij maakt deel uit van het bestuur op voordracht van de Commissie Meijers.

Wegens haar drukke werkzaamheden trad Ellen Nissen in de loop van het jaar terug als bestuurslid en werd ze opgevolgd door Bahija Aarras.

Werknemers

Het team van de SMN werd eind 2022 gevormd door:

vijf juristen met een coördinerende/seniorfunctie,

- mr. Gerd Westendorp, redactiesecretaris Jurisprudentie Vreemdelingenrecht en redacteur Migratieweb
- mr. Tisanja Abali, senior redacteur Migratieweb
- mr. Chretienne Peeters, coördinator en redacteur Migratieweb
- mr. Petra Werkman Asiel- & Migrantenrecht
- mr. drs. Bernice Boermans, cursuscoördinator

twee juristen werkzaam bij de Commissie Meijers

- Barbara Safradin, secretaris
- Jasper van Berckel Smit, projectmedewerker (project 'Waken over de rechtsstaat')

een driekoppige ondersteuning bestaand uit secretariaat en directeur,

- Irina Kosareva, secretaresse
- Ritha van den Burg, secretaresse en coördinator Vragendienst
- Henny van de Mortel, directeur

In 2023 zijn er op het secretariaat personele wisselingen geweest. Julia Kersbergen ging uit dienst en werd op tijdelijke basis vervangen door Anne de Koning. Vanaf 1 november 2023 kwam Irina Kosareva in dienst.

Verder hebben verschillende studenten bij ons stage gelopen. Zij hebben meegewerkt aan de productie van JV en op de redactie van Migratieweb. Bij de CM heeft een student stage gelopen, die aan het project 'Waken over de Rechtsstaat' werkte.

Team

De medewerkers van SMN ontwikkelen de activiteiten en voeren die uit onder leiding van de directeur. De secretaris en de projectmedewerker van de Commissie Meijers maken deel uit van het team en zijn formeel in dienst bij SMN, maar de functies worden gefinancierd uit de middelen van de Commissie Meijers en zij worden inhoudelijk aangestuurd door het dagelijks bestuur van die commissie.

Partners

Samenwerking met verschillende partners is voor SMN van groot belang. Behalve met vele experts uit het migratierecht werkte SMN inhoudelijk samen met VWN aan A&MR en de Vragendienst. Het jurisprudentietijdschrift JV gaf SMN samen met de Sdu uit. SMN faciliteerde de secretaris en projectmedewerker van de Commissie Meijers. Ook faciliteerde SMN wederom de Stichting Fonds Rechtsbescherming Immigranten. De heer Gerd Westendorp is secretaris van de SFRI.

Financiën

Op het moment van schrijven is de financiële jaarrekening door onze accountant nog niet opgeleverd. Het voorlopige beeld over 2022 is het volgende:

	Begroting 2023	Gerealiseerd 2023
Omzet	€ 819812	€ 958867
Lasten	€ 864301	€949537
resultaat	€ -44490	€ 9330

We zien sinds de oprichting van de Stichting de ledenaantallen gestaag dalen. Dit jaar was daarop een uitzondering. Behalve dat dat een signaal is over de situatie van de sociale advocatuur heeft dat ook gevolgen voor de inkomsten van de Stichting. Gedeeltelijk kunnen we dit opvangen door uitbreiding en versteviging van onze dienstverlening, met name van de cursussen.

Ook na het beëindigen van alle COVID maatregelen zijn we doorgegaan met het online organiseren van cursussen. Dit gezien het succes van onze webinars en de veelal positieve feedback die we daarop hebben ontvangen. Daarnaast hebben we een aantal bijeenkomsten op locatie georganiseerd. Opvallend hierbij was dat de Werkgroep Rechtsbijstand in Vreemdelingenzaken op locatie nog steeds significant minder deelnemers trok dan voor de COVID pandemie.